

Příloha č. 9: Vyjádření Svazu měst a obcí ČR

Svaz měst a obcí (SMO ČR)

IČO: 63113074

Adresa: 5. května 1640/65, Nusle, 140 00 Praha

Kontakt: Mgr. František Lukl, MPA

Předseda svazu měst a obcí

f.lukl@mukyjov.cz

Vážený pane ministře,

dovolte mi, abych navázal na naše osobní setkání 5. prosince 2018 a tímto dopisem Vám sdělil oficiální stanovisko Svazu měst a obcí České republiky k záměru zavedení záloh na PET lahve v ČR namísto stávajícího systému třídění, jak byl představen soukromým subjektem Karlovarské minerální vody, a.s., (KMV) na řadě jednání s námi, se zástupci Vašeho ministerstva a dalších zainteresovaných organizací.

Prvořadě je třeba podotknout, že třídění odpadů – plast, papír, sklo a další složky, tj., včetně PET lahví, je běžnou (povinnou) součástí nakládání s komunálními odpady na městech a obcích od 90. let minulého století. Obce pro třídění odpadů od svých obyvatel v souladu s příslušnými předpisy a trendy i zkušenostmi ze zahraničí zajišťují ve spolupráci s autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s., dostatečnou síť veřejně sběrných nádob nebo jiných dostupných technických řešení, např. pytlový sběr. Tento systému třídění odpadů města a obce s EKO-KOMem i ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí (např. dotační podpora, osvěta, soutěže na podporu třídění aj.) rozvíjí tak, že je dostupné dnes 100 % obyvatel ČR a cca 70 % obyvatel ČR skutečně třídí. Tento způsob třídění a jeho efektivita se udržela, a ještě se dále zvyšovala, a to díky této spolupráci, i v době hospodářské recese v letech 2007 až 2009 a i navzdory obdobným tendencím zavést zálohový sběr PET lahví v minulosti.

Jelikož záměr na zálohování PET lahví tak, jak byl představen KMV, je v podstatě jen přesměrování toku odpadů od občanů mimo komunální systémy nakládání s odpady, tj. mimo vytvořenou a zavedenou strukturu třídění odpadů, vnímáme jej jako zásadně ohrožující odpadového hospodářství měst a obcí ČR, a to z následujících důvodů:

- a) PET lahev je o symbol třídění a systém zálohování jej „vyloučí“ z jiných běžných odpadů, které občané třídí, což pro řadu z nich může mít demotivační účinek tak, že omezí třídění, nebo zcela přestanou třídít;
- b) Města a obce ve spolupráci s AOS EKO-KOM i MŽP a dalšími poskytovateli dotací a grantů (kraje, neziskové společnosti) vytvořili za stovky miliónů veřejných prostředků včetně dotací státu a z EU široce veřejně dostupnou sběrnou síť nádob na třídění

odpadů. V důsledku předchozího v písm. a) nebude tato síť tak hojně využívána a tím dojde k devalvaci této investice;

- c) Občan se může po zavedení záloh oprávněně domnívat, že cca 20 let pro ně stát, města a obce pro třídění nic zásadního neudělaly, jelikož zavádí systém záloh. Opak je pravdou. ČR se díky současnému veřejnému systému třídění odpadů v třídění zejm. plastových obalů umísťuje dlouhodobě na předních místech EU a i nadále má potenciál se v tomto udržet a posilovat.
- d) Bez ohledu na výše uvedené je zcela zásadní otázka, co má přinést systém zálohování PET lahví. Proklamovaný úmysl, že zajistí 90 % materiálového využití (recyklaci) je zřejmě naplnitelné, ale za obrovských finančních nákladů a zejm. negativních důsledků pro společnost, na její důvěru, že veřejné instituce – města, obce, stát (MŽP, vláda) konaly a konají s dobrým rozmyslem. Efektu 90% recyklace lze totiž v příštích cca 7 letech dosáhnout i dalším rozšiřováním stávajícího veřejného sběrného systému a důslednou osvětou a informovaností obyvatel, jelikož v současnosti se ČR pohybuje až na cca 80 % recyklace využitelných PET lahví. Tohoto bylo za posledních 20 let dosaženo právě těmito nástroji. Krom toho má-li být odůvodněním zavedení záloh i snížení tzv. litteringu (odhozené odpadky), pak v přírodě a ve veřejném prostoru se volně pohozených PET lahví nachází jen velmi malé množství, jelikož PET lahev je právě symbol třídění viz písm. a) a málokdo si odváží ji odhodit do volné přírody. Větším problémem a mnohem závažnějším, než littering PET lahví je bohužel úmyslné vytváření nelegálních, „černých“ skládek odpadů ze stavebního nebo nebezpečného odpadu.
- e) Nepřímým důsledkem zavedení systému zálohování PET lahví je i to, že s ohledem na nutné investiční a provozní náklady, kdy musí být zajištěno, že ten, kdo PET lahve prodává, musí zajistit i jejich odkup (umožnění navrátit zálohovaný obal občanem do obchodu prostřednictvím speciálního identifikačního přístroje a vyplacení zálohy), nebude tento systém provozován zejm. v maloobchodech. Přitom prodej nápojů je pro maloobchod klíčový, jelikož tvoří cca 10 % jejich obratu. A vezmeme-li v potaz fakt, že občan si při nákupu v maloobchodě kromě nápojů v PET lahvích kupuje další potřebné zboží – pečivo, hygienické potřeby apod. - je zřejmé, že tím se dostanou do negativní bilance hospodaření a bude tak docházet k útlumu jejich provozu, ne-li úplnému uzavírání. Vzhledem k tomu, že občané více inklinují k integraci nákupu a odběru služeb a zboží na jednom místě, tak bude k vracení zálohovaných PET lahví docházet v těch obchodech, které jim toto umožní včetně nákupu dalšího zboží. Tímto však opětovně může dojít k omezení služeb pro občany především na venkově a v zázemí velkých a středních měst. Jde o dopady, které jsou však v rozporu se snahami vlády, příslušných ministerstev, krajů a měst a obcí, pro které je prvořadě vytvářet příznivé podmínky pro život svých obyvatel.

Vzhledem k tomu, že města i obce v dobré víře po dobu posledních patnácti let masivně investovaly a rozvíjely sběrnou síť pro třídění plastu ve prospěch občanů i výrobců nealkoholických nápojů tak, aby si bezproblémově poradila s vysokými požadavky kladenými na recyklaci nápojových obalů i významné změny jejich sezónního výskytu v tříděném odpadu, a to za nemalých investic, je nutné vést konstruktivní debatu k této věci zálohování PET lahví se zástupci měst a obcí včetně vyčíslení reálných finančních důsledků ze strany předkladatele záměru.

Svaz měst a obcí ČR (Svaz) nemůže bránit jednotlivým výrobcům v tom, aby aplikovali zálohování na své vlastní obaly, a to bez ohledu na to, jak to může znehodnotit dosavadní investice, zasáhnout do systému třídění, či zvýšit náklady na nakládání s odpadem. Nicméně jistě je jeho právem apelovat na výrobce a na další řadu zainteresovaných subjektů včetně Vaší instituce v tom smyslu, aby zvážili natolik významný zásah do fungování tříděného sběru komunálního odpadu, který poskytuje své služby občanům i výrobcům nápojů již po dobu dvaceti let, a diskutovali jej s těmi, kdo pro ně zajistili vysokou míru recyklace obalového odpadu, kterou dnes ČR a její hospodářství vykazuje, tedy s městy a obcemi reprezentovanými Svazem.

Mrzí nás, že KMV výše uvedené podložené dlouholetými zkušenostmi měst a obcí v ČR nereflexuje, že svým přístupem zpochybňuje více než 20letou spolupráci měst, obcí, AOS EKO-KOM i Vašeho ministerstva a tím znedůvěřhodňuje i mnoho starostů, kteří svou práci v oblasti racionálního a udržitelného odpadového hospodářství dělají výborně. Dle našich zkušeností jsme přesvědčeni, že výsledků zamýšlených zavedením systémem zálohování PET lahví jde s mnohem menším finančním nákladem s větší důvěryhodností obyvatel docílit v ČR dalším rozšiřováním stávající veřejné sběrné sítě na tříděný odpad a navyšováním kapacit zařízení k materiálovému zpracování tříděného odpadu, přičemž je nutné neustále důsledně informovat a konat osvětu u obyvatelstva. Vždyť většina obyvatel věří, že ze zálohované PET lahve budou pít znovu. Bohužel tomuto tak není, ale jde o důsledek nesprávně koncipovaných průzkumů veřejného mínění, kdy nejsou respondenti uvedeni do problematiky. Ve výsledku se tak jedná o „přesměrování toku odpadů z PET lahví“ z veřejné sítě do sítě soukromé, přičemž materiálové využití musí být zajištěno v obou případech.

Na druhé straně je právem měst a obcí, resp. Svazu, aby ve své činnosti zastával zájem občanů zejména menších sídel nejen na funkci třídění odpadu, ale také na dostupnosti obchodní sítě. V tomto smyslu je právem Svazu, aby zcela trval na plnění § 9 současného zákona o obalech (zákon č. 477/2001 Sb.), kdy musí všem spotřebitelům být umožněno v libovolném obchodu vrátit zálohovaný obal. Svaz proto nemůže akceptovat jakýkoli záměr zálohování odpadů (obalů), který by předpokládal buď omezení prodeje nápojů v menších obchodech, nebo naopak předpokládal, že vrácení zálohovaných obalů by bylo možné pouze ve velkých obchodech, a tak nutil občany dále posilovat koncentraci obchodní sítě na úkor malých obchodů, jejichž zachování je dlouhodobou prioritou Svazu.

Vážený pane ministře, věřím, že na základě shora uvedeného vezmete v potaz toto zásadní věcné stanovisko Svazu, jakožto největšího reprezentanta místních samospráv v ČR, a že případné změny v třídění odpadů budete vždy úzce koordinovat s městy a obcemi, jelikož primární odpovědnost náleží zejména jim dle příslušných zákonů i dle principu odpovědnosti vůči svým občanům. Závěrem lze podotknout, že stávající právní úprava zálohování PET lahví nezakazuje. Pokud je tedy potřeba některých výrobců taková, že preferují zálohování PET lahví, mohou tak činit již nyní. Právní úpravu, která se týká povinnosti zálohování PET lahví, tedy považujeme s ohledem na výše uvedené skutečnosti, za zcela nadbytečnou.

Děkuji za Vaše vyjádření se k našemu stanovisku a jsme připraveni i k osobnímu jednání v této věci.